

Duration 2 ½ Hours

Marks – 75

Note- 1) All questions are compulsory.

2) Figures to right indicate full marks

Q.1 (A) Define HRP and its process with a suitable diagram. (08)

(B) Write a note on the Role of Recruitment Agencies. (07)

OR

(C) Explain in detail the organisation structure of HRM. (08)

(D) Discuss the online process of selection of employees followed by the organisations. (07)

Q.2 (A) Write a note on Techniques of Managing Development Programme. (08)

(B) Explain the process of Performance Appraisal in detail. (07)

OR

(C) Elaborate on various techniques of knowledge enrichment. (08)

(D) Write a note on Managing Dismissal. (07)

Q.3 (A) Elaborate the features of Industrial Dispute Act, 1950. (08)

(B) Discuss the Child Labour Act, 1986. (07)

OR

(C) Explain the Workmen Compensation Act in detail. (08)

(D) Briefly explain the Minimum Wages Act. (07)

Q.4 (A) Fill in the blanks with appropriate options (05)

1) _____ is a process of searching and attracting people to apply for jobs in an organization.

(Job analysis, Recruitment, Selection, Performance Appraisal)

2) _____ is an advancement of employee and involves an improvement in pay, position, and responsibilities of an employee in an organisation.

(Promotion, Transfer, Dismissal, Demotion)

3) _____ is one of the statutory deductions done by the employer at the time of payment of salary.

(Penalty, Provident Fund, Interest, Dividend)

4) The _____ would provide guidelines to implement the safety programmes in the organisation.

(Safety policy, safety training, safety discipline, safety engineering)

5) _____ helps to develop the power of concentration.

(Networking, Meditation, Telecommunication, Job sharing)

(B) State whether the following statements are True or False

(05)

- 1) HRIS stands for Human Resource Information System.
- 2) Performance appraisal cannot be biased.
- 3) Effective training programmes improve the efficiency of employees.
- 4) Under ESIC assistance is provided when an employee is unable to perform his duties due to sickness, employment injury, or maternity.
- 5) Networking means forming close associations with trusted friends and co-workers.

(C) Match the Column.

(05)

Group A	Group B
1) Job Specification	a) Overcomes monotony in job
2) Job Rotation	b) 1948
3) Employee State Insurance Act	c) Adaptable Process and Systems
4) Employees health and safety	d) Summary of employee requirements
5) VUCA	e) Proper maintenance of machines

Q.5 Write Short notes on (Any Three)

(15)

- 1) Importance of Work-Life Balance
- 2) Employee Engagement
- 3) HR Practices at Global Level
- 4) Managing Millennials (Gen Y)
- 5) Role of organisation to reduce employee stress

*****

(वेळ: २ १/२ तास)

(गुण: ७५)

- सूचना १) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) इंग्रजी भाषेतील प्रश्नपत्रिका प्रमाण मानवी.

- प्र.१ (अ) योग्य आकृतीसह HRP आणि त्याची प्रक्रिया परिभाषित करा. (०८)
 (ब) भरती एजन्सीच्या भूमिकेवर एक टीप लिहा. (०७)
 किंवा
 (क) HRM ची संघटनात्मक रचना तपशीलवार सांगा. (०८)
 (ड) संस्थांनी अनुसरण केलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या निवडीच्या ऑनलाइन प्रक्रियेची चर्चा करा. (०७)
- प्र.२ (अ) व्यवस्थापन विकास कार्यक्रमाच्या तंत्रावर एक टीप लिहा. (०८)
 (ब) कामगिरी मूल्यांकनाची प्रक्रिया तपशीलवार सांगा. (०७)
 किंवा
 (क) ज्ञान संवर्धनाच्या विविध तंत्रे सविस्तर सांगा. (०८)
 (ड) बडतर्फ व्यवस्थापित करण्यावर एक टीप लिहा. (०७)
- प्र.३ (अ) औद्योगिक कलह कायदा, १९५० ची वैशिष्ट्ये विस्तृत करा. (०८)
 (ब) बाल कामगार कायदा, १९८६ ची चर्चा करा. (०७)
 किंवा
 (क) कामगार भरपाई कायद्याचे तपशीलवार वर्णन करा. (०८)
 (ड) किमान वेतन कायदा थोडक्यात स्पष्ट करा. (०७)
- प्र.४ (अ) खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य तो पर्याय निवडा (०५)
 १) _____ ही एखाद्या संस्थेमध्ये नोकरीसाठी अर्ज करण्यासाठी उमेदवार शोधण्याची आणि आकर्षित करण्याची प्रक्रिया आहे.
 (नोकरी विश्लेषण, भरती, निवड, कामगिरी मूल्यांकन)
 २) _____ ही कर्मचाऱ्यांची प्रगती आहे आणि त्यामध्ये संस्थेतील कर्मचाऱ्याचे वेतन, स्थिती आणि जबाबदाऱ्यांमध्ये सुधारणा यांचा समावेश होतो.
 (पदोन्नती, बदली, बडतर्फी, पदावनती)
 ३) _____ ही पगाराच्या देयकाच्या वेळी नियोकत्याने केलेल्या वैधानिक कपातीपैकी एक आहे.
 (दंड, भविष्य निर्वाह निधी, व्याज, लाभांश)
 ४) _____ संस्थेमध्ये सुरक्षा कार्यक्रम लागू करण्यासाठी मार्गदर्शक तत्वे प्रदान करते.
 (सुरक्षा धोरण, सुरक्षा प्रशिक्षण, सुरक्षा शिस्त, सुरक्षा अभियांत्रिकी)
 ५) _____ एकाग्रतेची शक्ती विकसित करण्यास मदत करते.
 (नेटवर्किंग, ध्यान, दूरसंचार, कार्य विभागणी)

(ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा

(०५)

- १) HRIS म्हणजे ह्युमन रिसोर्स इन्फोर्मेशन सिस्टम.
- २) कामगिरीचे मूल्यांकन पक्षपाती असू शकत नाही.
- ३) प्रभावी प्रशिक्षण कार्यक्रम कर्मचार्यांची कार्यक्षमता सुधारतात.
- ४) जेव्हा एखादा कर्मचारी आजारपणामुळे, रोजगाराच्या दुखापतीमुळे किंवा मातृत्वामुळे त्याचे कर्तव्य पार पाडण्यास अक्षम असतो तेव्हा ESIC अंतर्गत त्यांना सहाय्य प्रदान केले जाते
- ५) नेटवर्किंग म्हणजे विश्वासू मित्र आणि सहकारी यांच्याशी घनिष्ठ संबंध निर्माण करणे.

(क) योग्य जोड्या लावा.

(०५)

गट अ	गट ब
१. नोकरीचा तपशील	अ) नोकरीतील एकसंधपणावर मात करते
२. फिरते काम	ब) १९४८
३. कर्मचारी राज्य विमा कायदा	क) अनुकूल प्रक्रिया आणि प्रणाली
४. कर्मचार्यांचे आरोग्य आणि सुरक्षा	ड) कर्मचार्यांच्या आवश्यकतांचा सारांश
५. VUCA	ई) मशीनची योग्य देखभाल

प्र. ५) टीपा लिहा (कोणत्याही तीन)

(१५)

- १) कार्य-जीवन संतुलनाचे महत्त्व
- २) कर्मचारी व्यग्रता
- ३) जागतिक स्तरावर मानव संसाधन पद्धती
- ४) सहस्राब्दी व्यवस्थापन (जेन Y)
- ५) कर्मचार्यांचा ताण कमी करण्यासाठी संस्थेची भूमिका

*****